

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KK 280/2017 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen aseviennistä Yhdistyneisiin arabiemiirikuntiin ja Saudi-Arabiaan

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Hanna Sarkkisen/vas näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 280/2017 vp:

Aikooko hallitus peruuttaa tai edes keskeyttää asevientiluvat Yhdistyneisiin arabiemiirikuntiin ja Saudi-Arabiaan?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Suomi toimii puolustustarvikkeiden viennissä kansainvälisten sopimusten ja sitoumusten sekä kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti. Keskeisessä asemassa ovat laki puolustustarvikkeiden viennistä (282/2012) ja valtioneuvoston asetus puolustustarvikkeiden vientiä koskevan lupaharkinnan yleisistä edellytyksistä (311/2013).

Lain mukaan puolustustarvikkeiden vientiin, siirtoon, kauttakuljetukseen ja välitykseen tarvitaan aina valtioneuvoston tai puolustusministeriön myöntämä lupa. Lähtökohtana on, että lupa myönnetään, jos se on Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisen linjan mukaista eikä vaaranna Suomen turvallisuutta. Lupaharkinnassa otetaan huomioon EU:n vuonna 2008 hyväksytty yhteinen kanta sotilasteknologian ja puolustustarvikkeiden viennin valvonnasta (2008/944/YUTP) sekä 24.12.2014 voimaan tullut asekauppasopimus (Arms Trade Treaty, ATT). Mahdolliset YK:n turvallisuusneuvoston tai Euroopan unionin asettamat asevientikiellot ja muut pakotteet asettavat ehdottoman esteen viennille.

Luvan saamisen edellytyksenä on luotettava selvitys tavaran lopullisesta käyttäjästä ja loppukäytöstä. Lupa-asioita valmistelee puolustusministeriön asettama poikkihallinnollinen maastavientiasioiden työryhmä, jossa ulko- ja turvallisuuspoliittisesta arviosta vastaa ulkoasiainministeriö.

Lupaharkinta perustuu tarkkaan tapauskohtaiseen kokonaisharkintaan. Euroopan unionin neuvoston yhteisen kannan mukaisesti lupia myönnettäessä arvioidaan sekä määrämään sisäistä tilannetta ja sen kansallista turvallisuutta että alueellista rauhaa, turvallisuutta ja vakautta. Lupaa myönnettäessä arvioidaan määrämään sitoutumista kansainvälisten sitoumusten ja kansainväli-

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KK 280/2017 vp

sen oikeuden noudattamiseen. Arvio tehdään myös mahdollisesta epätoivotusta jälleenvientirikistä.

Kansallisen lainsäädännön ja EU:n yhteisen kannan mukaisesti lupaharkinnassa tulee ottaa huomioon myös kohdemaan ihmisoikeustilanne sekä kansainvälisen humanitaarisen oikeuden kunnioitus. Näin on tapahtunut ja kielteisiä arvioita on annettu perustuen esimerkiksi kohdemaan ihmisoikeustilanteeseen tai alueelliseen tilanteeseen. Näin toimitaan tarvittaessa myös jatkossa.

Ulko- ja turvallisuuspoliittinen arvio tehdään ulkoasiainministeriön vientivalvontatyöryhmässä, ja tarkastelussa hyödynnetään Suomen edustustoverkoston. Valtioneuvoston kokonaisharkinnassa huomioidaan taloudelliset ja huoltovarmuuteen liittyvät tekijät, mutta ne eivät saa mennä EU:n yhteisten kriteerien edelle. Vastaava käytäntö tapauskohtaisesta harkinnasta on valtaosassa EU-maita. Varsinaiset lupapäätökset tehdään kansallisesti, mutta EU-maat konsultoivat toisiaan aktiivisesti ja ottavat huomioon toistensa päätökset.

Suomi on tehnyt Yhdistyneiden arabiemiirikuntien kanssa yhteistyötä jo 1990-luvulta alkaen. Lähi-idän markkinoille pääsy on vaatinut pitkäjänteistä tukea vienninedistämiseksi. Vientilupien myöntämisessä on huomioitava myös vastaanottavan maan legitiimi oikeus oman puolustuksensa kehittämiseen. Vientilupien myöntämisen on oltava johdonmukaista, eikä linja voi heilahdella ilman painavia perusteluita.

Vientilupien peruuttaminen tai keskeyttäminen on lainsäädännön mukaan mahdollista, mikäli luvan myöntämisen yleiset edellytykset tai olosuhteet, joiden perusteella lupa on myönnetty, ovat olennaisesti muuttuneet. Painava syy luvan peruuttamiselle on esimerkiksi YK:n tai EU:n asettama asevientikielto luvan kohdemaahan.

Tiettyihin Lähi-idän alueelle kohdistuviin vienteihin on viime aikoina suhtauduttu aiempaa pidättyvämmiin erityisesti Jemenin ja Syyrian tilanteen johdosta. Myös Suomessa arvioimme tilanteen kehitystä tarkasti. Saudi-Arabia ja sen johtama liittouma toimii Jemenissä sen laillisen hallituksen pyynnöstä. Iskujen kohdistuminen siviileihin on kuitenkin tuomittavaa ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden vastaista.

Yhdistyneisiin arabiemiirikuntiin taikka Saudi-Arabiaan ei kohdistu kansainvälistä asevientikieltoa ja vientilupapäätökset on tehty kansallisen lainsäädännön sekä Suomen kansainvälisten sitoumusten mukaisesti. Vientiä alueelle useista EU:n jäsenvaltioista on edelleen merkittävässä määrin. Suomi noudattaa jatkossakin tarkkaa tapauskohtaista ja vastuullista kokonaisharkintaa.

Helsingissä 5. heinäkuuta 2017

Puolustusministeri Jussi Niinistö